

4. Marinov M. (2020). Four-Dimensional Encoding of Character Sequences and Evaluation of their Similarities and Differences. *Proceedings of the Technical University of Sofia*. Vol. 70. Issue 2. P. 1-20.

5. Tiwari G. (2011). Chapter 1: NoSQL: *What It Is and Why You Need it. Definition and Introduction*. Professional NoSQL. Packt Publishing. 384 p.

6. Robinson I., Webber J., Eifrem E. (2013). *Graph Databases*. O'Reilly Media. 178 p.

7. White T. (2015). *Hadoop: The Definitive Guide*, 4th Edition. O'Reilly Media Inc. 235 p.

References (transliterated)

1. Buslov P. Analysis of using the features of communication models in social groups and virtual communities. (2017). *Ukrainian Scientific Journal of Information Security*. Vol. 23. Issue 1. P. 39-44.

2. Hows D., Membrey P., Plugge E., Hawkins T. (2015). *The Definitive Guide to MongoDB: A complete guide to dealing with Big Data using MongoDB*, Third Edition. Apress. 376 p.

3. Manyika J., Chui V., Brown B., Bughin J., Dobbs R., Roxburgh C., Hung Byers A. (2011). *Big data techniques and technologies. Big data: The next frontier for innovation, competition, and productivity*. McKinsey Global Institute. P. 27-31.

4. Marinov M. (2020). Four-Dimensional Encoding of Character Sequences and Evaluation of their Similarities and Differences. *Proceedings of the Technical University of Sofia*. Vol. 70. Issue 2. P. 1-20.

5. Tiwari G. (2011). Chapter 1: NoSQL: *What It Is and Why You Need it. Definition and Introduction*. Professional NoSQL. Packt Publishing. 384 p.

6. Robinson I., Webber J., Eifrem E. (2013). *Graph Databases*. O'Reilly Media. 178 p.

7. White T. (2015). *Hadoop: The Definitive Guide*, 4th Edition. O'Reilly Media Inc. 235 p.

Надійшла (received) 21.10.2022

Відомості про авторів / About the Authors

Шведун Вікторія Олександрівна (Shvedun Viktoriia) – Національний університет цивільного захисту України, доктор наук з державного управління, професор, начальник наукового відділу з проблем управління у сфері цивільного захисту навчально-науково-виробничого центру; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5170-4222>;

Алієва Поліна Ільхамівна (Aliieva Polina) – Національний університет цивільного захисту України, кандидат наук з державного управління, науковий співробітник наукового відділу з проблем державної безпеки навчально-науково-виробничого центру; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-1107>;

Zubar Vladyslav (Zubar Vladislav) – Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich; Польща, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5750-7142>

УДК 35 : 316 33:004.056.5

doi: 10.20998/2227-6890.2022.2.08

H.S. GRABAR, O.V. GRYBKO

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Стаття присвячена аналізу механізму правового регулювання інформаційної безпеки у сучасному глобалізованому світі, оскільки за умов швидкого розвитку глобального інформаційного суспільства, широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах життя дана проблема набуває особливого значення. Викладаються основні результати дослідження щодо формування системи знань до визначення сутності та змісту проблеми інформаційної безпеки у сучасному глобалізованому світі. Виходячи з теоретичних підходів та практики правовідносин, які знайшли відображення у публікаціях, вітчизняному законодавстві, а також у порівнянні вітчизняної практики із закордонним досвідом, правовідносини у сфері інформаційної безпеки розглядаються в рамках галузі адміністративного права. Аналізуються шляхи підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки з урахуванням міжгалузевого характеру адміністративних правовідносин у сфері інформаційної безпеки у контексті необхідності приведення національного законодавства України до міжнародних стандартів відповідно до задекларованих зовнішньо політичних пріоритетів. Обґрунтовується важливість розвитку глобального інформаційного суспільства та використання нових можливостей для вирішення його проблем.

Ключові слова: інформаційна безпека, глобалізація, інформаційні ресурси, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології.

N.S. HRABAR, O.V. GRYBKO

INFORMATION SECURITY IN THE MODERN GLOBALIZED WORLD

The article is devoted to the analysis of legal regulation of information security mechanism in the modern globalized world, because under the conditions of the global information society rapid development, the wide use of information and communication technologies in all spheres of life, this problem acquires special importance. The main results of the research on the formation of the knowledge system to determine the essence and content of the problem of information security in the modern globalized world are presented. Based on the theoretical approaches and practice of legal relations, which are reflected in publications, domestic legislation, as well as a comparison of domestic practice with foreign experience, legal relations in the field of information security are considered within

the framework of administrative law. Ways to increase the effectiveness of administrative and legal regulation of information security are analyzed, taking into account the inter-sectoral nature of administrative legal relations in the field of information security in the context of the need to bring Ukrainian legislation to international standards in accordance with the declared foreign political priorities. The importance of the development of the global information society and the use of new opportunities to solve current problems is substantiated.

Key words: information security, globalization, information resources, information society, information and communication technologies.

Постановка проблеми. Розбудова демократичних та правових ідей є основоположним елементом сучасної державної політики України. Водночас, сьогодні процес державотворення в інформаційно-цифрових умовах набуває все більшого значення у процесі інформатизації. Активний розвиток передових технологій та інноваційно-новаторських ідей, які набули міжнародного значення, створюють все більшої загрози державному суверенітету будь-якої держави, правам і свободам людини і громадянина та суспільства в цілому.

Інформаційна безпека досягається шляхом балансу між інформаційними правами та свободами різноманітних суб'єктів права та захистом національного інформаційного суверенітету. Питання інформаційної безпеки та національної безпеки взагалі – це, насамперед, питання балансу між правами та інтересами людини та інтересами державної влади, а саме балансу, який можна встановити лише за допомогою правових норм. Усі країни зацікавлені у розвитку глобального інформаційного суспільства та використанні нових можливостей, які відкриваються завдяки покращенню доступу до інформації. Особливої уваги інформаційні ресурси набувають у сучасних умовах швидкої глобалізації інформаційних процесів та прагнення розвинених країн досягти безперечного інформаційного домінування задля вирішення своїх національних завдань. Саме тому стає необхідним ретельне дослідження теоретичних та практичних проблем інформаційної безпеки у сучасному глобалізованому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідних наукових праць на дану тематику чимало. Так, у сучасних вітчизняних та закордонних дослідженнях окремі теоретичні аспекти правовідносин у сфері інформаційної безпеки розглядали В. Авраменко, Г. Лазарев, М. Хріпков, З. Бжезинський, Р. Арон, О. Тофлер. Вивченню сутності інформаційних війн з точки зору політології, теорії держави і права, теорії управління та безпекознавства присвячені праці І. Панаріна, Г. Почепцова, В. Цимбалюка та ін. Однак швидкоплинність процесів у сучасному глобалізованому світі та постійний розвиток новітніх форм і методів ведення інформаційних війн формують гостру необхідність у нових наукових роботах.

Метою статті є дослідження інформаційної безпеки в сучасному глобалізованому світі, виокремлення механізму правового регулювання інформаційної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Безпекова стратегія України є предметом особливої уваги державних інститутів, політичних партій, суспільства

в цілому. Це складний і багатоступеневий процес, який потребує об'єднаних зусиль науковців і практичних політиків. Цей процес буде більш ефективним, коли він добре організований, коли існує чітке уявлення про його структурні та функціональні елементи, прямі й зворотні зв'язки між ними. У сучасних глобалізаційних процесах питання міжнародної безпеки та національної безпеки є взаємопов'язаними та потребують особливої уваги всіх держав.

У контексті розгляду певної проблематики пропонується розглядати правовідносини у сфері інформаційної безпеки у галузі адміністративного права. Аналіз шляхів підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки здійснюватиметься з урахуванням міжгалузевого характеру адміністративних правовідносин у сфері інформаційної безпеки у контексті необхідності приведення національного законодавства України до міжнародних стандартів відповідно до задекларованих зовнішньо політичних пріоритетів. На зазначених методологічних положеннях пропонується висвітлення проблематики дослідження.

За умов швидкого розвитку глобального інформаційного суспільства, широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах життя особливого значення набуває проблема інформаційної безпеки. Український дослідник О. Марущак наводить таке визначення інформаційної безпеки: «Інформаційна безпека – стан захищеності життєво важливих інтересів людини, за яким запобігається заподіяння шкоди через неповноту, несвоєчасність та недостовірність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване поширення, використання та порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації» [1, с. 26].

Особливої актуальності інформаційна безпека набуває в умовах приєднання України до глобальної кіберцивілізації – рівню розвитку інформаційного суспільства, за яким ефективність життєдіяльності його складових визначається здобутками науково-технічного прогресу: освоєнням комп'ютерних інформаційних технологій як засобів глобальної телекомунікації [2, с. 175].

На тлі становлення глобального інформаційного суспільства та входження України у світовий інформаційний простір, особливої актуальності набуває підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки. Тим більше, що людина, її життя та здоров'я, честь та гідність, недоторканність та безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю [3].

Найважливішою ознакою інформаційного суспільства є можливість кожного створити інформацію та знання, мати доступ до них, користуватися та обмінюватися ними.

Основна мета інформаційного суспільства – надати можливість людям реалізовувати свій інтелектуальний потенціал, свої можливості та здібності, сприяючи постійному розвитку та підвищенню рівня свого життя.

На практиці формування інформаційного суспільства у різних країнах виділяють три основні моделі: європейську, американську та азіатську [4, с. 52].

Європейська модель розвитку інформаційного суспільства характеризується соціальною орієнтованістю та активним залученням держави та міжнародних інституцій. Органи ЄС реалізують низку програм розвитку інформаційного суспільства та створення єдиного європейського інформаційного простору. Ці програми орієнтовані на забезпечення прав і свобод громадян, розвиток інформаційної інфраструктури, вільного доступу до неї та інформованості товариства, створення пільгових умов для розвитку підприємництва у сфері інформаційних технологій.

Ознакою європейської моделі інформаційного суспільства є варіативність політичної спрямованості програм побудови та розвитку національних складових об'єднаної Європи, зумовлених новою регіональною геополітикою, становленням інформаційної (інтелектуальної) економіки держав, інформаційного законодавства, різними можливостями постіндустріального розвитку [5, с. 185].

Американська модель відрізняється тим, що основне навантаження щодо інформатизації, розвитку інформаційної інфраструктури посилає приватний сектор. Держава забезпечує регулювання інформаційної діяльності, вільну конкуренцію, бере участь у реалізації найбільш масштабних проєктів. Ця модель є більш комерціалізованою, тобто орієнтованою на насичення ринку комерційними інформаційними продуктами та послугами.

Для азіатської моделі характерно те, що більшість питань інформатизації вирішуються в межах взаємодії держави та великих корпорацій. Крім цього, приділяється увага також забезпеченню повсякденних потреб суспільства, доступності інформаційних продуктів та послуг.

Нині на глобальному рівні (а отже для будь-якої з моделей) найбільшою поточною тенденцією, безсумнівно, є перехід від стаціонарних комп'ютерів до мобільних пристроїв, тому не дивно, що адміністратори публічного сектора в усьому світі вхопилися за можливість додати мобільний уряд у свої портфелі. Але мобільність у широкому сенсі цього слова виходить за рамки простого використання мобільних пристроїв, вона також означає можливість працювати віддалено, а в більш широкому соціальному контексті – можливість бути в мережі, коли і де завгодно, свого роду мобільний спосіб життя. Світове зростання кількості мобільних пристроїв (телефонів, планшетів та інших пристроїв з бездротовим підключенням до Інтернету) відкриває

великі можливості, але водночас піддає користувачів новим загрозам, таким як небезпечні бездротові з'єднання і різні нові форми втрати даних.

Хоча користувачі мобільних пристроїв можуть самі піддавати ризику себе і свої дані, це загалом є організаційною проблемою, відповідно установи публічного сектора повинні розширити свою стратегію кібербезпеки, відповідно включивши до неї питання захисту інформації мобільних пристроїв, доступ до якої можна отримати через такі пристрої [6]. Це повною мірою стосується і їх стаціонарних аналогів. Такі організаційні ініціативи повинні включати в себе всеосяжні та чітко викладені політики, які провадяться в таких сферах, як створення безпечних передач, реалізація безпеки на самих пристроях, обізнаність та навчання, надання переліку безпечних додатків, захист від втрати даних та централізоване резервне їх копіювання.

Україна не стоїть осторонь процесу формування інформаційного суспільства. Одним із головних її пріоритетів є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати знання та інформацію, мати вільний доступ до них, обмінюватися, користуватися ними, сприяючи таким чином суспільному та особистому розвитку та підвищенню якості життя. Більше того, в Україні сформовано правові засади побудови інформаційного суспільства: прийнято закони України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» та «Про Національну програму інформатизації», інші нормативні правові акти, що регулюють суспільні відносини щодо створення інформаційних електронних ресурсів, захисту інтелектуальної власності на ці ресурси, запровадження електронного документообігу, захисту інформації. Ці та інші передумови дозволяють вважати, що український ринок інформаційно-комунікаційних технологій перебуває у стані активного становлення та може стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Процеси глобалізації, які передбачають якісно новий рівень міждержавного співробітництва та конкуренції на міжнародній арені, стратегія європейського вибору України визначають для вітчизняного правознавства актуалізацію завдання щодо аналізу проблем розвитку держави та права у контексті загального європейського науково-дослідного простору [7, с. 58].

Сучасна міжнародна інформаційна діяльність визначається як одна з провідних напрямів в умовах становлення глобального інформаційного суспільства, глобальної інформаційної цивілізації, глобального міжнародного інформаційного порядку, інформаційної безпеки міжнародного співтовариства [5, с. 164].

Особливої уваги інформаційні ресурси набувають у сучасних умовах швидкої глобалізації інформаційних процесів та прагнення розвинених країн досягти інформаційного домінування заради власних національних інтересів, завдань тощо. Саме

тому стає необхідним дослідження проблем забезпечення інформаційної безпеки у сучасному глобалізованому світі.

Дуже важливим є застосування аналітичних методів пізнання і дослідження стану суспільної свідомості у сфері інформаційної безпеки. Наприклад, усвідомлення важливості забезпечення інформаційної безпеки на рівні індивіда, суспільства і організації заважає розповсюджений міф про те, що захист інформації і криптографія одне й те саме. Водночас, таке розуміння є наслідком використання застарілих підходів до інформаційної безпеки, коли інформаційна безпека лише ототожнюється із захистом інформації шляхом шифрування. Нині важливою умовою забезпечення інформаційної безпеки є не стільки секретність, конфіденційність інформації, скільки її доступність, цілісність, захист від різних загроз. Отже, система має відповідно реагувати і гарантувати ефективну діяльність у цьому напрямі.

Інформаційна безпека розглядається як глобальна проблема захисту інформації, інформаційного простору та інформаційного суверенітету. Практичне вирішення проблем інформаційної безпеки, притягнення до відповідальності за її порушення чи загрозу їй у кожній державі здійснюється у порядку, передбаченому нормами міжнародного права, що відповідають міждержавними договорами, а також внутрішнім законодавством. Інформаційна безпека регулюється певними нормами міжнародного права, які зафіксовані у документах ООН та ЮНЕСКО, у документах європейських міжнародних організацій, а також у нормативних актах окремих держав. Кожна розвинена країна має закони про захист інформації у різних галузях. Наприклад, Франція має закон «Про інформацію, інформаційні файли та права людини», Німеччина, Австрія, Бельгія, Данія, Ірландія – закон «Про захист інформації», Фінляндія, Ісландія – закон «Про захист інформації про особу», Люксембург – закон «Про використання інформації у процесі роботи з комп'ютером» [8, с. 39].

У міжнародних інформаційних відносинах зберігається принцип суверенітету держави щодо його інформаційних ресурсів. Стаття 53 Закону України «Про інформацію» [9] декларує, що основою інформаційного суверенітету є національні інформаційні ресурси. До них закон відносить всю інформацію, незалежно від змісту, форм, часу та місця створення.

Україна самостійно формує інформаційні ресурси на своїй території та вільно розпоряджається ними за винятком випадків, передбачених законами та міжнародними договорами. Стаття 54 цього Закону визначає, що інформаційний суверенітет України забезпечується:

- виключним правом власності країни на інформаційні ресурси, що формуються за рахунок коштів державного бюджету;
- встановленням режиму доступу інших держав до інформаційних ресурсів країни;
- використанням інформаційних ресурсів на основі рівноправної співпраці з іншими державами;

- створення національних систем інформації.

Як справедливо зазначено І. Арістовою, «інформаційний простір є основою соціально-економічного, політичного та культурного розвитку та забезпечення безпеки України. Ефективний інформаційний простір має забезпечити побудову інформаційного суспільства в країні та входження її у світовий інформаційний простір» [10, с. 106].

До основних ознак та характеристик інформаційного простору країни дослідники відносять: єдині принципи та загальні правила взаємодії всіх суб'єктів інформаційної діяльності при оптимальному співвідношенні державного регулювання та саморегулюючих основ формування та розвитку інформаційного простору країни; наявність умов для безпечної інформаційної взаємодії держави, організацій та громадян; максимально повне задоволення інформаційних потреб держави, організацій та громадян на всій території країни; рівнодоступність суб'єктів інформаційної діяльності до відкритих інформаційних ресурсів та їх правову рівність; збереження балансу інтересів країни та світової співдружності при входженні її до глобального інформаційного простору та забезпечення власного інформаційного суверенітету [11, с. 253].

Українські вчені С. Кудрявцева та В. Колос виділяють чотири основні напрямки забезпечення безпеки національного інформаційного простору:

- 1) захист інформації; захист національних інформаційних ресурсів;
- 2) законодавчо-нормативне забезпечення захисту інформації;
- 3) організаційно-технічне забезпечення інформаційної достатності;
- 4) здійснення інформаційної експансії у світовий інформаційний простір з метою забезпечення національних інтересів [12, с. 30].

Розвиток міжнародних інструментів захисту прав людини зумовив те, що «у сучасному міжнародному праві сформувалася галузь, об'єктом якої є міжнародні відносини у сфері прав людини і основних свобод» [13, з. 107]. Міжнародно-правові акти, інструменти та інституції, які забезпечують її права у випадках недостатності чи неефективності національних інструментів захисту є важливим елементом інформаційної безпеки людини.

Головним міжнародно-правовим стандартом у галузі прав людини є комплексний акт, розроблений у рамках ООН та відомий як Хартія прав людини. До нього входять Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Справжні акти стали головними стандартами, на основі яких було розроблено цілу низку інших міжнародних та національних правових актів у галузі прав людини, у тому числі відповідні розділи конституцій багатьох країн світу, зокрема і розд. II «Права, свободи та обов'язки людини та громадянина» Конституції України 1996 р.

Першим фундаментальним міжнародно-правовим актом у рамках Хартії прав людини є

Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. Декларація містить цілий комплекс юридичних гарантій, що визначають зміст та сутність інформаційної безпеки особи.

Норми ст. 19 Загальної декларації прав людини встановлюють, що «кожна людина має право на свободу переконань та на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, отримувати та поширювати інформацію та ідеї будь-якими коштами та незалежно від державних кордонів» [14].

Висновки. На підставі вище викладеного, ми дійшли висновків, що пошуки адекватних відповідей на виклики міжнародного розвитку є основою багатосторонньої співпраці України в галузі інформації та комунікації, свободи вираження та розвитку нових інформаційних технологій. Україна здійснює реформування інформаційної сфери для забезпечення національної участі у міжнародних програмах становлення інформаційного суспільства та європейської інтеграції, для вирішення внутрішніх державно-творчих проблем, трансформації економіки та використанні глобального інтелектуального придбання.

Наразі суспільство переживає етап проникнення інтелектуальних інформаційних технологій у різні сфери діяльності. Суспільство знань та інформації несе людству нові виклики та величезні можливості для вирішення його проблем та забезпечення його подальшого розвитку.

Усі країни життєво зацікавлені у розвитку глобального інформаційного суспільства та використанні нових можливостей. Україна має можливість зробити свій великий внесок у формування міжнародної політики забезпечення інформаційної безпеки.

Список літератури

1. Марущак А.І. (2008). *Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності* : навчальний посібник. К. 136 с.
2. Цимбалюк В.С. (2007). Сутність інформаційної безпеки в умовах входження України до глобальної кіберцивілізації. *Науковий вісник академії ДПС України*. № 4. С. 174-178.
3. *Конституція України*. (1996). Відомості Верховної Ради (ВВР). № 30. Ст. 141.
4. Твердохліб О.С. (2016). Європейський підхід до розроблення інформаційної політики держави актуальні проблеми. *Економіка*. № 3 (177). С. 52-59.
5. Цимбалюк В.С. (2010). *Інформаційне право (основи теорії і практики)* : монографія. К. 204 с.
6. Котух Є.В. (2021). *Кібербезпека у публічному секторі* : монографія. Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». 272 с.

7. Брижко В. (2009). До питання сучасної інформаційної політики. *Вісник Академії управління МВС*. № 2. С. 27-47.

8. Кудрявцева С.П., Колос В.В. (2005). *Міжнародна інформація* : навчальний посібник. К. 186 с.

9. Закон України "Про інформацію" від 02.10.92 р. (1992). Відомості Верховної Ради України. № 48. Ст. 650.

10. Арістова І.В. (2000). *Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти* : монографія. Харків. 162 с.

11. Нижник Н.Р., Ситник Г.П., Білоус В.Т. *Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку)*. Ірпінь, 2000. 304 с.

12. Кудрявцева С.П., Колос В.В. (2005). *Міжнародна інформація* : навчальний посібник. К. 202 с.

13. Тимченко Л.Д. *Міжнародне право* : навч. посіб. Харків, 1999. 160 с.

14. *Загальна декларація прав людини*. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

References (transliterated)

1. Marushchak A.I. (2008). *Informatsiine pravo: rehuliuвання informatsiinoi diialnosti* : navchalnyi posibnyk. K. 136 s.
2. Tsymbaliuk V.S. (2007). *Sutnist informatsiinoi bezpeky v umovakh vkhodzhennia Ukrainy do hlobalnoi kibertsyvilizatsii*. *Naukovyi visnyk akademii DPS Ukrainy*. № 4. S. 174-178.
3. *Konstytutsiia Ukrainy*. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. № 30. St. 141.
4. Tverdokhlib O.S. (2016). *Yevropeyskyi pidkhid do rozroblennia informatsiinoi polityky derzhavy aktualni problemy*. *Ekonomika*. № 3 (177). S. 52-59.
5. Tsymbaliuk V.S. (2010). *Informatsiine pravo (osnovy teorii i praktyky)* : monohrafiia. K. 204 s.
6. Kotukh Ye.V. (2021). *Kiberbezpeka u publichnomu sektori* : monohrafiia. Kh. : Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr». 272 s.
7. Bryzhko V. (2009). *Do pytannia suchasnoi informatsiinoi polityky*. *Visnyk Akademii upravlinnia MVS*. № 2. S. 27-47.
8. Kudriavtseva S.P., Kolos V.V. (2005). *Mizhnarodna informatsiia* : navchalnyi posibnyk. K. 186 s.
9. *Zakon Ukrainy "Pro informatsiinu"* vid 02.10.92 r. (1992). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 48. St. 650.
10. Aristova I.V. (2000). *Derzhavna informatsiina polityka: orhanizatsiino-pravovi aspekty* : monohrafiia. Kharkiv. 162 s.
11. Nyzhnyk N.R., Sytnyk H.P., Bilous V.T. *Natsionalna bezpeka Ukrainy (metodolohichni aspekty, stan i tendentsii rozvytku)*. Irpin, 2000. 304 s.
12. Kudriavtseva S.P., Kolos V.V. (2005). *Mizhnarodna informatsiia* : navchalnyi posibnyk. K. 202 s.
13. Tymchenko L.D. *Mizhnarodne pravo* : navch. posib. Kharkiv, 1999. 160 s.
14. *Zahalna deklaratsiia prav liudyny*. Pryiniata Heneralnoiu Asambleieiu OON 10 hrudnia 1948 r. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

Надійшла (received) 30.09.2022

Відомості про авторів / About the Authors

Грабар Наталія Сергіївна (Nataliia Hrabar) – кандидат наук з державного управління; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-002-8529-3505>;

Грибко Ольга Владиславівна (Olga Grybko) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», кандидат наук з державного управління, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3227-608X>